

คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

Proceedings

การประชุมวิชาการ

งานเกษตรนเรศวร ครั้งที่ 11
(เกษตรภาคเหนือตอนล่าง)

“การสร้างเสริมเชิงทางการเกษตร
ด้วยเครือข่ายทางวิชาการในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

30-31

กรกฎาคม 2556

ณ คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกหาอาหารของชันโรง <i>Tetragonula laeviceps</i> (Smith, 1857) ในพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก	326
นพมาศ วันทองสุข นฤมล เชียงปู้ ชัยณรงค์ คำป้อม พิสิษฐ์ พูลประเสริฐ และรัชชณิน จงจิตวิมล	
การใช้ประโยชน์จากพืชในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงจังหวัดพิษณุโลก – เพชรบูรณ์ บงกช เผ่าตะใจ นพมาศ วันทองสุข นฤมล เชียงปู้ จริญญาพร หมั่นกิจ และรัชชณิน จงจิตวิมล	332
ผลของไคโตซานและแคลเซียมคลอไรด์ต่อคุณภาพและอายุการเก็บรักษาของผลพริกชี้ฟ้า วัลลภา วอทอง และมยุรี กระจายกลาง	339
การศึกษาการสูญเสียปริมาณธาตุอาหารจากการชะล้างพังทลายของดินบนพื้นที่ทำการเกษตร กรณีศึกษาการใช้แถบหญ้าแฝก ปิยะดา วชิระวงศกร ณัฐวุฒิ คงคุ้ม และประวิทย์ หุ่นทอง	350
ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการใช้แถบหญ้าแฝกในพื้นที่ทำการเกษตร ปิยะดา วชิระวงศกร นิพล แก้วพันธ์ และอุษณีย์ ทิมสูงเนิน	358
การศึกษาสูตรอาหารในการชักนำให้เกิดยอดและรากของกะตังใบ ณัฐพล มหาชัย และวนิดา แซ่จึ้ง	366
คุณภาพทางจุลชีววิทยาของบัวบกจากแหล่งจำหน่ายต่างๆ สุนิตรา คามิศักดิ์ สุวรินทร์ บำรุงสุข และแสงมณี ชิงดวง	370
ประสิทธิภาพของหญ้าแฝกในการลดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ทำการเกษตร กรณีศึกษา: หมู่บ้านโคกผัดหวาน อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ปิยะดา วชิระวงศกร บุญสืบ ทองคำ ณัฐวุฒิ คงคุ้ม และวัฒนา ไตรพรมมา	375
ผลของระดับ pH และระดับน้ำตาลต่อเปอร์เซ็นต์การงอกของเรณูของว่านแสงอาทิตย์ ว่านสีทิต และว่านมหาลาภ รุ่งนภา ช่างเจรจา พงศ์ยุทธ นวลบุญเรือง และสันติ ช่างเจรจา	383
การศึกษาความสัมพันธ์ของช่วงเวลา ต่อการเปิด-ปิดปากใบของมะนาวตาฮิติ ก่อนและหลังให้น้ำ สันติ ช่างเจรจา ชิติ ศรีคันทิพย์ ยุทธนา เขาสุเมรุ และ รุ่งนภา ช่างเจรจา	388

การใช้ประโยชน์จากพืชในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง
จังหวัดพิษณุโลก – เพชรบูรณ์

UTILIZATION OF PLANT IN THUNG SALENGLUANG NATIONAL PARK,
PHITSANULOK – PHETCHABUN PROVINCES

บงกช เผ่าตะใจ นพมาศ วันทองสุข นฤมล เชียงปู้ จริญญาพร หมั่นกิจ¹ และรัชกณิน จงจิตวิมล^{*}

Bongkot Paotajai, Noppamart Wanthongsuk, Naroumon Sieng- poo, Jarinporn Mankit

and Touchkanin Jongjitvimol^{*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากพืชในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก - เพชรบูรณ์ โดยทำการศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม 2554 ถึงเดือนกันยายน 2555 จากวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 353 ครัวเรือน ของชุมชนบ้านเจ๊กน้อย พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่ จำแนกผลประโยชน์จากป่าออกเป็น 5 กลุ่มคือ เนื้อไม้ พืชสมุนไพร และเครื่องเทศ พืชผักป่า ผลไม้จากป่า และไม้ประดับ พบว่าปริมาณการใช้ผลประโยชน์ตลอดปีจาก เนื้อไม้ ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับจำนวน 21 ชนิด ปริมาณการใช้ต่อครัวเรือน 11,546,250.00 บาท (ร้อยละ 99.7770) พืชสมุนไพรและเครื่องเทศจำนวน 27 ชนิด ปริมาณการใช้ต่อครัวเรือน 21,391.09 บาท (ร้อยละ 0.1848) พืชผักป่าจำนวน 20 ชนิด ปริมาณการใช้ต่อครัวเรือน 3,876.00 บาท (ร้อยละ 0.0335) ผลไม้จากป่าจำนวน 21 ชนิด ปริมาณการใช้ต่อครัวเรือน 474.71 บาท (ร้อยละ 0.0041) ไม้ประดับ จำนวน 1 ชนิด ปริมาณการใช้ต่อครัวเรือน 72.00 บาท (ร้อยละ 0.0006) และตัวอย่างทั้งหมดยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 100

คำสำคัญ : การใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง

Abstract

The purpose of this research was to study the usage from plant in studied area between October, 2011 – September, 2012 by using questionnaires and interviewing the sample group from 353 people of Kheknoi community as the instruments. The entire advantages from forested areas can be divided into five groups such as woods, herbs and spices, wild crops, wild fruit and ornamental plants. All year round, the total quantity used from 21 wood species that was about 11,546,250.00 baht household 1- year-1 (99.7770%). There were 27 species of herb about 21,391.09 baht per household per year (0.1846%). The

¹สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก 65000

^{*}Corresponding author : E-mail : touchkanin@live.psru.ac.th

whole value of 20 wild crops species was about 3,876.00 baht per household per year (0.0335%). The total value of 21 fruit species was approximately 474.71 baht per household per year (0.0041%). Only one species of ornamental plant was approximately 72.00 baht per household per year (0.0006%). Moreover, all samples can also the knowledge and understanding of the forest at a very high level (100%).

Keywords: utilization biodiversity Thung Saleng Luang National Park

บทนำ

เนื่องจากป่าไม้เป็นแหล่งรวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพ มนุษย์จึงใช้ป่าไม้เป็นแหล่งสนับสนุนปัจจัยการดำรงชีวิต โดยเฉพาะชุมชนรอบผืนป่าได้เข้าไปใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าเพื่อใช้อุปโภคบริโภคตามฤดูกาล เช่น ผลไม้ป่า หน่อไม้ เป็นต้น (เทียมหทัย, 2550) โดยพบว่ามีผู้นำพืชมาใช้ประโยชน์ในลักษณะต่างๆ เช่น นำพืชใช้ประกอบอาหารสร้างที่อยู่อาศัย เป็นเชื้อเพลิง และยังนำพืชออกมาจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน (สมหญิงและคณะ, 2552) แต่เพราะความต้องการของมนุษย์ได้เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรของชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ ทำให้ทรัพยากรของป่าถูกเก็บหาไปใช้ประโยชน์ได้สะดวกและรวดเร็ว ส่งผลให้สูญเสียทรัพยากรป่าไม้อย่างรวดเร็ว ประชากรในชุมชนจึงต้องช่วยกันส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ยั่งยืน โดยรู้จักใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพถูกวิธีมากขึ้น (กรมป่าไม้, 2552) ดังนั้นแนวทางการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ยั่งยืนในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในการสร้างความเชื่อมโยงกับประชาชนในท้องถิ่น ให้มีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการจัดการป่าไม้มากขึ้น ทั้งในด้านการป้องกัน การอนุรักษ์ และการจัดการป่าไม้

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงมีประเภทป่าในพื้นที่ที่หลากหลายส่งผลให้ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ ทำให้ในพื้นที่ที่มีทรัพยากรป่าไม้ที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นจึงอยากให้ประชากรในชุมชนที่อาศัยอยู่รอบผืนป่าได้เล็งเห็นความสำคัญของผืนป่า หันมาช่วยกันอนุรักษ์ผืนป่าให้คงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อให้อยู่คู่กับวิถีชีวิตของชุมชนที่อาศัยอยู่รอบผืนป่าที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในการดำรงชีวิต โดยการไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดและควบคู่ไปกับการพัฒนาผืนป่าให้ยั่งยืนสืบต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

สำรวจประชากรในชุมชนเจ็กน้อย จำนวน 12 หมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัด พิชณุโลก –เพชรบูรณ์ ที่ปรากฏในทะเบียนราษฎรซึ่งประชากรทั้งหมดเป็นชาติพันธุ์ชนเผ่าม้ง โดยคำนวณประชากรทั้งหมดด้วยสูตร Taro Yamane เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรทั้งหมดที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane, 1973) ออกแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเพื่อใช้ในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของพืชของชุมชนเจ็กน้อยจะทำการสุ่มเก็บจากตัวแทนครัวเรือนๆ ละ 1 คนของกลุ่มตัวอย่างประชากร ระหว่างเดือนตุลาคม 2554 ถึงเดือนกันยายน 2555 ตลอดจนปริมาณผลิตผลในรูปของของป่าที่มีการเก็บหาจากพืช

ทำการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพืชในพื้นที่ศึกษา ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ข้อมูลด้านผลประโยชน์โดยตรงจากป่า และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่า รวบรวมและสรุปผลข้อมูลที่ได้มาจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตลอดจนเก็บรวบรวมพืชตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจเพื่อนำไปใช้ในการจัดจำแนกตามรูปวิธาน (ยุทธนา, 2541; ก่องกานดา, 2548; ก่องกานดา, 2549; ก่องกานดา และนันทน์ภัส, 2551)

ผลการศึกษา

จากการสำรวจการใช้ประโยชน์ทางตรงจากพืชในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก – เพชรบูรณ์ โดยการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากตัวแทนครัวเรือน จำนวน 353 ครัวเรือน โดยผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

จากผลการศึกษาข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม โดยการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจากตัวแทนครัวเรือนของชุมชนในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก – เพชรบูรณ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จำนวน 209 คน (คิดเป็นร้อยละ 59.21) โดยมีอายุ น้อยกว่า 30 ปี จำนวน 98 คน (คิดเป็นร้อยละ 27.76) โดยส่วนใหญ่แล้วไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 170 คน (คิดเป็นร้อยละ 48.15) มีสถานภาพแต่งงานแล้วมี จำนวน 287 คน (คิดเป็นร้อยละ 81.30) ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 266 คน (คิดเป็นร้อยละ 75.35) มีรายได้อยู่ในช่วง 1,001-3,000 จำนวน 120 คน (คิดเป็นร้อยละ 33.99) และส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 5-6 คน มีจำนวน 113 ครัวเรือน (คิดเป็นร้อยละ 32.01)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านผลประโยชน์โดยตรงจากป่า

จากการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง 353 ครัวเรือนเกี่ยวกับการนำทรัพยากรจากพืชมาใช้ประโยชน์ พบว่ามีรายการผลประโยชน์จากป่าจำนวนทั้งสิ้น 89 รายการ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภทของทรัพยากร ได้แก่ เนื้อไม้ พืชสมุนไพรและเครื่องเทศ พืชผักป่า ผลไม้จากป่า และไม้ประดับ ส่วนใหญ่เป็นการอุปโภคบริโภคจากพืชโดยตรงคิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับได้รับผลประโยชน์จากป่าในรอบปี กลุ่มที่ให้ผลประโยชน์ตลอดปีอยู่ในกลุ่มของเนื้อไม้ ได้แก่ ต้นศรีอ ไบศรีอ ไม่วะดิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผลิตผลจากพืชกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ จิง ข่า ว่านชั้กมดลูก กระชายขาว กระชายดำ กระชายหอม ขมิ้น ดอกแค ต้นบอน ผักกูด ผักขม ขมิ้น กระเทียม เจริญป่า กว๊ายไม้ เป็นต้นนอกจากการนำพืชมาใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือนแล้วยังมีการนำผลผลิตออกมาจำหน่ายตามท้องตลาดอีกด้วย (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อการเก็บเกี่ยวและปริมาณการใช้ผลผลิตจากพืชในพื้นที่ศึกษา

ผลผลิตจากป่า	หน่วย	ปริมาณการใช้ต่อปี				มูลค่ารวมของกลุ่ม ตัวอย่าง(บาท)
		บริโภค	จำหน่าย	ปริมาณการใช้	เฉลี่ยต่อ ครัวเรือน	
1. เนื้อไม้	(ลูกบาศก์เมตร)	13,959.00	-	13,959.00	39.54	11,546,250.00
1.1 คันค้อ	ลูกบาศก์เมตร	1.00	-	1.00	3.00×10^{-3}	200.00
1.2 ใบค้อ	ลูกบาศก์เมตร	424.00	-	424.00	1.20	148,400.00
1.3 ไม้กระถิน	ลูกบาศก์เมตร	11.00	-	11.00	0.03	2,750.00
1.4 ไม้กระพ่อน	ลูกบาศก์เมตร	1.00	-	1.00	3.00×10^{-3}	300.00
1.5 ไม้ขนุน	ลูกบาศก์เมตร	1.00	-	1.00	3.00×10^{-3}	500.00
1.6 ไม้รวี	ลูกบาศก์เมตร	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	2,000.00
1.7 ไม้แดง	ลูกบาศก์เมตร	4.00	-	4.00	0.01	3,200.00
1.8 ไม้ตะขบป่า	ลูกบาศก์เมตร	183.00	-	183.00	0.52	73,200.00
1.9 ไม้ตะเคียน	ลูกบาศก์เมตร	13.00	-	13.00	0.04	13,000.00
1.10 ไม้ไผ่	ลูกบาศก์เมตร	12,811.00	-	12,811.00	36.27	11,017,460.00
1.11 ไม้ฝรั่ง	ลูกบาศก์เมตร	3.00	-	3.00	8.00×10^{-3}	1,800.00
1.12 ไม้พื้นท้าวไป	ลูกบาศก์เมตร	43.00	-	43.00	0.12	25,800.00
1.13 ไม้ชะนาม	ลูกบาศก์เมตร	63.00	-	63.00	0.18	44,100.00
1.14 ไม้มะค่า	ลูกบาศก์เมตร	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	1,200.00
1.15 ไม้มะม่วง	ลูกบาศก์เมตร	51.00	-	51.00	0.14	25,500.00
1.16 ไม้ยาง	ลูกบาศก์เมตร	10.00	-	10.00	0.03	3,600.00
1.17 ไม้ยูคา	ลูกบาศก์เมตร	216.00	-	216.00	0.61	140,400.00
1.18 ไม้ลำไย	ลูกบาศก์เมตร	17.00	-	17.00	0.05	6,800.00
1.19 ไม้ลิ้นจี่	ลูกบาศก์เมตร	100.00	-	100.00	0.28	35,000.00
1.20 ไม้สน	ลูกบาศก์เมตร	1.00	-	1.00	0.12	440.00
1.21 ไม้ตะเคา	ลูกบาศก์เมตร	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	600.00
2. สมุนไพรและเครื่องเทศ	กิโลกรัม	2,213.00	163.00	2,376.00	6.73	21,391.09
2.1 กระชายขาว	กิโลกรัม	376.00	-	376.00	1.07	2,675.00
2.2 กระชายจีน	กิโลกรัม	1.00	-	1.00	3.00×10^{-3}	10.80
2.3 กระชายดำ	กิโลกรัม	605.00	-	605.00	1.97	12,608.00
2.4 กระชายหอม	กิโลกรัม	64.00	-	64.00	0.81	1,296.00
2.5 กระบองเพชร	กิโลกรัม	1.00	-	1.00	0.03	6.75
2.6 ขมิ้น	กิโลกรัม	98.00	-	98.00	0.28	112.00
2.7 ข่า	กิโลกรัม	45.00	-	45.00	0.13	81.25.00
2.8 จิง	กิโลกรัม	119.00	49.00	248.00	0.70	2,520.00
2.9 คัมหม่อน	กิโลกรัม	6.00	-	6.00	0.02	32.00
2.10 ต้นไก่อ	กิโลกรัม	6.00	-	6.00	0.02	4.50
2.11 ผีนมเป็ด	กิโลกรัม	6.00	-	6.00	0.02	4.50
2.12 นางพญาเสือโคร่ง	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	21.60
2.13 บอระเพ็ด	กิโลกรัม	6.00	-	6.00	0.02	15.00
2.14 ใบยูคา	กิโลกรัม	5.00	-	5.00	0.01	4.00
2.15 หัวทะลายโจร	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	15.00
2.16 ยาเขียว	กิโลกรัม	19.00	-	19.00	0.05	20.00
2.17 ยาคันไก่อ	กิโลกรัม	98.00	-	98.00	0.28	63.00

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อการเก็บเกี่ยวและปริมาณการใช้ผลผลิตจากพืชในพื้นที่ศึกษา (ต่อ)

ผลผลิตจากป่า	หน่วย	ปริมาณการใช้ต่อปี				มูลค่ารวมของกลุ่ม ตัวอย่าง(บาท)
		บริโภค	จำหน่าย	ปริมาณการใช้	เฉลี่ยต่อ ครัวเรือน	
2.18 รังจืด	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	6.84
2.19 รำนชักมคดุก	กิโลกรัม	433.00	25.00	458.00	1.29	1,161.00
2.20 รำนนางคำ	กิโลกรัม	3.00	-	3.00	8.00×10^{-3}	20.00
2.21 รำนไพร	กิโลกรัม	54.00	-	54.00	0.15	375.00
2.22 รำนมหามง	กิโลกรัม	5.00	-	5.00	0.01	25.00
2.23 รำนหอบ	กิโลกรัม	10.00	-	10.00	0.03	27.00
2.24 รำนหางกระเซ้	กิโลกรัม	9.00	-	9.00	0.03	108.00
2.25 สายเสือ	กิโลกรัม	144.00	-	144.00	0.41	92.25
2.26 โสม	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	86.40
2.27 หญ้าหนวดแมว	กิโลกรัม	3.00	-	3.00	8.00×10^{-3}	0.21
3. พืชผักป่า	(กิโลกรัม)	3,220.50	679.00	3,899.50	11.05	3,876.01
3.1 ก้นจอก	กิโลกรัม	4.00	-	4.00	0.01	0.16
3.2 กานพลู	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	0.15
3.3 จากป่า	กิโลกรัม	3.00	-	3.00	8.00×10^{-3}	1.80
3.4 ดอกแด	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	5.40
3.5 ต้นบอน	กิโลกรัม	4.00	-	4.00	0.01	1.00
3.6 ผักกูด	กิโลกรัม	490.20	142.00	632.20	1.79	1,611.00
3.7 ผักขม	กิโลกรัม	488.00	4.00	492.00	1.39	355.84
3.8 ผักเป็ช	กิโลกรัม	13.00	-	13.00	0.04	4.00
3.9 ผักขี้	กิโลกรัม	10.00	-	10.00	0.03	12.00
3.10 ผักแว่น	กิโลกรัม	4.00	-	4.00	0.01	0.25
3.11 ผักหนาม	กิโลกรัม	217.30	-	226.30	0.64	64.00
3.12 ผักหวาน	กิโลกรัม	120.00	-	28.00	0.08	1,152.00
3.13 มะระขี้นก	กิโลกรัม	15.00	-	7.00	0.02	4.50
3.14 ยอดคาล	กิโลกรัม	25.00	-	3.00	8.00×10^{-3}	5.00
3.15 ยอดตำตึง	กิโลกรัม	12.00	-	10.00	0.03	4.32
3.16 ยอดมันสำปะหลัง	กิโลกรัม	10.00	-	10.00	0.03	0.75
3.17 ยอดหวาย	กิโลกรัม	37.00	-	37.00	0.10	10.00
3.18 หน่อไม้	กิโลกรัม	1,614.00	483.00	2,097.00	5.94	594.00
3.19 หยวกกล้วย	กิโลกรัม	16.00	14.00	30.00	0.08	8.00
3.20 หัวปลี	กิโลกรัม	258.00	27.00	285.00	0.81	51.84
4. ผลไม้ป่า	(กิโลกรัม)	532.50	-	532.5	1.51	474.71
4.1 กระทกรก	กิโลกรัม	14.00	-	14.00	0.04	4.00
4.2 กระท้อน	กิโลกรัม	26.00	-	26.00	0.07	15.75
4.3 ถั่วป้า	กิโลกรัม	57.00	-	57.00	0.16	64.00
4.4 เงาะป้า	กิโลกรัม	12.00	-	12.00	0.03	12.00
4.5 ชมพูป่า	กิโลกรัม	1.00	-	1.00	3.00×10^{-3}	0.30
4.6 มะก้อ	กิโลกรัม	5.00	-	5.00	0.01	9.00
4.7 มะกอก	กิโลกรัม	13.00	-	13.00	0.04	9.00
4.8 มะขามป้อม	กิโลกรัม	12.00	-	12.00	0.03	6.75
4.9 มะเฟือง	กิโลกรัม	3.00	-	3.00	8.00×10^{-3}	0.80
4.10 มะไฟ	กิโลกรัม	132.00	-	132.00	0.37	148.00
4.11 มะม่วงป่า	กิโลกรัม	96.00	-	96.00	0.27	108.00
4.12 ลำไยป่า	กิโลกรัม	13.00	-	13.00	0.04	4.00
4.13 ลิ้นจี่ป่า	กิโลกรัม	107.00	-	107.00	0.30	67.50

ตารางที่ 1 บัญชีรายชื่อการเก็บเกี่ยวและปริมาณการใช้ผลผลิตจากพืชในพื้นที่ศึกษา (ต่อ)

ผลผลิตจากป่า	หน่วย	ปริมาณการใช้ต่อปี				มูลค่ารวมของกลุ่มตัวอย่าง(บาท)
		บริโภค	จำหน่าย	ปริมาณการใช้	เฉลี่ยต่อครัวเรือน	
4.13 ถิ่นป่า	กิโลกรัม	107.00	-	107.00	0.30	67.50
4.14 ลูกกระบก	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	5.40
4.14 ลูกกระบก	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	5.40
4.15 ลูกเขาวัว	กิโลกรัม	9.00	-	9.00	0.03	12.00
4.16 ลูกค้อ	กิโลกรัม	14.50	-	14.50	0.04	4.00
4.17 ลูกเกา	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	0.15
4.18 ลูกหวาย	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	0.21
4.19 ฝักรอบรีป่า	กิโลกรัม	5.00	-	5.00	0.01	1.00
4.20 ส้มป่า	กิโลกรัม	5.00	-	5.00	0.01	2.25
4.21 ส้มโอป่า	กิโลกรัม	2.00	-	2.00	6.00×10^{-3}	0.60
5. ไม้ประดับ	(กิโลกรัม)	6.40	-	6.40	0.02	72.00
5.1 กส้วยไม้	กิโลกรัม	6.40	-	6.40	0.02	72.00
รวมเป็นมูลค่าทั้งสิ้น						11,572,063.80

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่า

จากการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่างด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการใช้ประโยชน์จากป่า พบว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าในระดับมีความรู้ดีมาก คิดเป็นร้อยละ 99.01 และผู้ที่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าน้อย คิดเป็นร้อยละ 0.90 โดยข้อประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจน้อย คือ 1) อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง คือ ป่าที่ชุมชนมีสิทธิ์ในการจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน และ 2) ทุกคนมีสิทธิ์ใช้ประโยชน์จากป่าไม่ว่าจะเป็นคนในชุมชนหรือคนนอกชุมชน

สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา

จากการสำรวจการใช้ประโยชน์จากพืชในพื้นที่ศึกษา พบว่าประชากรในชุมชนใช้ประโยชน์จากพืชค่อนข้างหลากหลายและมีรูปแบบการใช้ประโยชน์จากพืช 5 รูปแบบ ได้แก่ เนื้อไม้ สมุนไพรและเครื่องเทศ พืชผักป่า ผลไม้จากป่า และไม้ประดับ พบว่าซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบจากหลากหลายทางชีวภาพของพืชในชุมชนอื่นๆ (ขวัญฤทัย และคณะ, 2553) โดยสามารถประเมินเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ถึง 11,572,063.80 บาท ต่อครัวเรือนต่อปี สอดคล้องกับงานวิจัยในพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งพบว่าประชากรที่อาศัยอยู่รอบแนวป่า และมีการเข้าเก็บหาของป่านั้น มักมีจุดประสงค์เพื่อการยังชีพเป็นหลัก และไม่ได้ถือว่าเป็นอาชีพรองจากการทำกิจกรรมเพื่อหารายได้เสริมแก่ครอบครัวแต่อย่างใด (สุคนธ์, 2545; สมหญิง และคณะ, 2552) นอกจากนี้ประชากรในชุมชนมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับระยะเวลาในการเข้าเก็บหาของป่าจากรุ่นสู่รุ่น โดยพบว่าระยะเวลาที่เข้าเก็บของป่านั้นจะสอดคล้องกับฤดูกาลหรือปรากฏการณ์ตามธรรมชาติของป่าเหล่านั้น ซึ่งหากวิเคราะห์ให้ดีแล้วจะพบว่าการกระทำต่างๆ ของประชากรในชุมชนเป็นการผ่อนโอนตามกำลังการผลิตของธรรมชาติ โดยคำนึงถึงศักยภาพของป่าที่จะสามารถผลิตทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อทดแทนส่วนที่ถูกเก็บเกี่ยวออกไป จึงส่งผลให้วิถีชีวิตของประชากรในชุมชนนั้นพึ่งพาอยู่กับธรรมชาติรอบชุมชน

คำขอบคุณ

ขอกราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์สาขาวิชาชีววิทยาและประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกคน ที่ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นผู้ให้ข้อมูลตลอดระยะเวลาที่ทำวิจัยในพื้นที่เป็นอย่างดี ตลอดจนขอขอบคุณอาจารย์ ดร.สหัสรัฐ เพชรศรี อาจารย์ประจำสาขาวิชาพฤกษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ที่ให้คำแนะนำและระบุชื่อวิทยาศาสตร์ของพืช

เอกสารอ้างอิง

- กรมป่าไม้. (2552). พระราชบัญญัติป่าไม้พุทธศักราช 2484. สำนักกฎหมาย, กรมป่าไม้. แหล่งที่มา www.Forest.go.th/forestry_Law สืบค้นวันที่ 26 มิถุนายน 2555.
- กองกานดา ชยามฤต. (2548). ลักษณะประจำวงศ์พรรณไม้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2549). ลักษณะประจำวงศ์พรรณไม้ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท ประชาชน จำกัด.
- กองกานดา ชยามฤต และนันทน์ภัส ภัทรศิริ ไตรสิน. (2551). ลักษณะประจำวงศ์พรรณไม้ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ขวัญฤทัย คำผาเชื้อ, ปิรพรรณ ไตรสนธิ และชูศรี ไตรสนธิ. (2553). พฤกษศาสตร์พื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงที่ตำบลบ้านจันทร์และแจ่มหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารพฤกษศาสตร์ไทย, 2(ฉบับพิเศษ), 275-297.
- เทียมทัชชูพันธุ์. (2550). ความหลากหลายของพรรณพืชและพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของป่าโคกไร่อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 26(2), 150-154.
- ยุทธนา ธนาสินทรัพย์. (2541). พรรณไม้ป่าเมืองไทย. กรุงเทพฯ: สหริท พรินติ้ง จำกัด.
- สมหญิง บู่แก้ว, เพ็ญแข ธรรมเสนานุภาพ และธวัช ธานี. (2552). ความหลากหลายของพรรณไม้และการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าในชุมชนโคกใหญ่ อำเภอปทุม จังหวัดมหาสารคาม. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม. คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุคนธ์ นันทาวิราช. (2545). ศักยภาพของชุมชนบ้านป่าแดงในการสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นตำบลป่าแดง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Inductory Analysis (3rd ed.). Singapore: Harper & Row.